ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PBD19C0T02

DIDAKTICKÝ TEST

Jméno a příjmení

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Základní informace k zadání zkoušky

- **Časový limit** pro řešení didaktického testu **je uveden na záznamovém archu**.
- U každé úlohy je uveden maximální počet bodů.
- Za neuvedené řešení úlohy či za nesprávné řešení úlohy jako celku **se neudělují záporné body**.
- **Odpovědi pište do záznamového archu.** Při zápisu použijte modře nebo černě píšící propisovací tužku, která píše **dostatečně silně a nepřerušovaně**. Poznámky si můžete dělat do testového sešitu, nebudou však předmětem hodnocení.
- **Nejednoznačný nebo nečitelný zápis odpovědi bude považován za chybné řešení.**

Pokyny k úlohám s nabídkou odpovědi

- U všech úloh/podúloh je **právě jedna odpověď správná**.
- Odpověď na úlohu/podúlohu zřetelně zakřížkujte v záznamovém archu podle obrázku.

	A	B	C	D
4	☐	☐	☒	☐

- Pokud budete chtít svou odpověď opravit, pečlivě zabarvěte původně zakřížkovaný čtvereček a zakřížkujte nový čtvereček. Jakýkoliv jiný způsob záznamu odpovědí a jejich oprav bude považován za nesprávnou odpověď.

	A	B	C	D
4	☒	☐	■	☐

Pokyny k úlohám bez nabídky odpovědi

- Odpovědi **pište čitelně** do vyznačených bílých polí. Povoleno je psací i tiskací písmo a číslice. Při psaní **rozlišujte velká a malá písmena**.

12

- Pokud budete chtít tuto odpověď opravit, původní odpověď přeškrtněte a novou odpověď zapište do stejného pole.
- Za chybu se považuje nesprávná (tj. i nadbytečná) nebo chybějící dílčí odpověď. Maximální dosažitelné bodové hodnocení za úlohu se sníží o započítané chyby.

TESTOVÝ SEŠIT NEOTVÍREJTE, POČKEJTE NA POKYN!

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání
Veřejně nepřístupná informace podle § 60b odst. 3 a § 80b školského zákona

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

(**1**)
Maria Panna v samé **práci**
a Ježíšek jí nechce spát.
Poklízet, vařit, zašívat si
a ještě k tomu kolíbat.

Hrdlička lítá, samá legrace,
a nechce se jí, mršce, do **práce**.

Durdí se Panna: „Co se máš co smát?
Ježíška budeš kolíbat!“

Kolíbala hrdlička,
kolíbala Ježíška,
sotva zavřel očička,
ulítla mu hrdlička.

Kolíbka se zastavila,
Ježíšek, ten pláče zas,
mlíko z plotny utíkalo,
k **obědu** byl právě čas.

„Ty lajdačko, hned pojď sem,
počkej, my tě přivážem!“

Vzala Panna sametku:
„Ty, ty, poběhlice!“
Uvázala hrdličku
rovnou ke kolíbce.

(**2**)
Oběd už je uvařený
a Ježíšek spinká dál,
neposeda nesměje se,
pásek se jí zařezal.

„Prosím, prosím, svatá Panno,
dej mi trošku zalítat,
já už budu tuze hodná,
přijdu zase kolíbat.

Ježíškovi do kašičky
cukrů, cukrů, cukrů dám,
cukrů, cukrů do hubičky,
řekni: Už se nehněvám!“

Panna v smíchu klopí řasy:
„Kš! Kš! Leť si, pohane!
Za trest však na věčné časy
pásek ti už zůstane!“

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

		A	N
1.1	Text je ukázkou poezie.	☐	☐
1.2	Jde o ukázku uměleckého textu.	☐	☐
1.3	V poslední sloce první části textu i v poslední sloce druhé části textu se vyskytuje oslovení.	☐	☐
1.4	První sloka druhé části textu se skládá ze dvou sedmislabičných a dvou osmislabičných veršů.	☐	☐

1 bod

2 Které z následujících tvrzení nejlépe odpovídá situaci popsané v <u>první části</u> výchozího textu?

A) Hrdlička ani nezačala plnit úkol, kterým byla pověřena, ačkoli to Marii Panně slíbila.

B) Maria Panna dala najevo, že úkolu, kterým hrdličku pověřila, se hrdlička zhostila ledabyle.

C) Maria Panna předvídala už ve chvíli, kdy hrdličce zadávala úkol, že hrdlička plnění úkolu odloží.

D) Hrdlička už ve chvíli, kdy jí rozzlobená Maria Panna zadávala úkol, rázně odmítla tento úkol splnit.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

(Posuzované tvary slov jsou ve výchozím textu vyznačeny tučně.)

A) Slovo *oběd* je v textu jednou užito v prvním pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito ve třetím pádě.

B) Slovo *oběd* je v textu jednou užito ve třetím pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito v šestém pádě.

C) Slovo *oběd* je v textu jednou užito ve čtvrtém pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito v druhém pádě.

D) Slovo *oběd* je v textu jednou užito v šestém pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito ve čtvrtém pádě.

max. 2 body

4

4.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>třívslabičné</u>, je příbuzné se slovem PRÁCE a skloňuje se podle vzoru PÁN.

4.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>dvouslabičné</u>, je příbuzné se slovem ZAŠÍVAT a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

(Slova *práce* a *zašívat* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

---

1 bod

5 Ve kterém z následujících souvětí se <u>nevyskytuje</u> nespisovný tvar slova?

A) Marně doufala, že si rodiče nevšimnou poznámky v žákovský knížce.

B) Vůbec si nevybavil, jaký heslo používá pro přístup do mobilních aplikací.

C) Velmi by si přál, aby od rodičů konečně dostal nějakého zvířecího mazlíčka.

D) Opravdu si myslím, že jseš na tu ústní zkoušku z matematiky dobře připravená.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

Otec vyslovil dom*nku, že strýc všechno své jm*ní odkáže na dobročinné účely, z čehož jsem se jako jediný upřím* radoval.

(*CZVV*)

1 bod

6 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě/ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě/ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) ě – ně – ě

B) ě – ě – ně

C) ně – ě – ně

D) ně – ně – ě

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

V roce 1847 byl americkému Kongresu předložen návrh na výstavbu první transkontinentální železnice na světě. Měla být spojnicí mezi západním a východním pobřežím USA. Uvažovalo se o třech trasách – jižní, střední a severní. Budoucí prezident Abraham Lincoln prosadil trasu střední, vedoucí středem země. Protože v té době již byla na východě země železniční síť částečně vybudována, hlavním úkolem bylo postavit železniční trať propojující vnitrozemí se západním pobřežím.

Stavba chybějící železniční trati započala 8. ledna 1863 v Sacramentu, městě ležícím na západě USA, a postupovala směrem do vnitrozemí. Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu. Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři. Další překážku představovalo zrádné pohoří Sierra Nevada. Trať zde musela vést náročným terénem ve výšce až 2 100 metrů nad mořem.

V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu. Počáteční kilometry této části trati přibývaly pomalu. Vše se ale změnilo v říjnu s příchodem Grenvilla Dodge. Bez jeho skvělého vedení by dělníci sotva zvládli položit sedmdesát pět kilometrů kolejí za pouhý měsíc.

Cílevědomý projekt měl bohužel i stinné stránky. V prériích vyrostla stanová města pro stavební dělníky. Hlavní zábavou zde byly především hazardní hry. Na **dočasná** obydlí dělníků také **často** útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů. Železné obludy uhánějící prériemi totiž ohrožovaly jejich **tradiční** způsob života. I přes zjevné nesnáze se ale oba úseky k sobě přibližovaly. Stavba železniční trati spojující Sacramento a Omahu byla dokončena 10. července 1869. **Brzy** byly dostavěny i zbývající kilometry železnice, a tak nadšení Američané konečně mohli přejet vlakem celý kontinent.

(*www.ceskatelevize.cz, upraveno*)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Tři varianty trasy, kudy by mohla vést transkontinentální železnice, předložil americkému Kongresu budoucí prezident Abraham Lincoln.	☐	☐
7.2	Alespoň část železniční trati, která se stavěla ze Sacramenta směrem do vnitrozemí, vedla ve výšce 2 100 metrů nad mořem.	☐	☐
7.3	Prvních sedmdesát pět kilometrů úseku vedoucího z Omahy směrem na západ se postavilo za pouhý měsíc.	☐	☐
7.4	Stavba železniční trati, která propojila města Sacramento a Omaha, trvala více než šest let.	☐	☐

1 bod

8 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy KRAJÍC – KŮRKA?

(Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici KRAJÍC – KŮRKA.)

A) měsíc – rok
B) vagón – koleje
C) prérie – vnitrozemí
D) kontinent – pobřeží

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje žádné přídavné jméno měkké?

A) další překážku představovalo zrádné pohoří
B) hlavní zábavou zde byly především hazardní hry
C) v prériích vyrostla stanová města pro stavební dělníky
D) na dočasná obydlí dělníků také často útočili bojovní indiáni

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *předčasný* má opačný význam, než má v textu slovo *dočasný*.
B) Slovo *zřídka* má opačný význam, než má v textu slovo *často*.
C) Slovo *zastaralý* má opačný význam, než má v textu slovo *tradiční*.
D) Slovo *záhy* má opačný význam, než má v textu slovo *brzy*.

1 bod

11 Která z následujících možností je souvětím?

A) Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu.
B) Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři.
C) Na dočasná obydlí dělníků také často útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů.
D) V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu.

max. 2 body

12

12.1 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo BEZ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

12.2 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo NADŠENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Slova *bez* a *nadšení* jsou ve výchozím textu podtržena. Slova nesmí být použita jako vlastní jména, např. *manželé Nadšení*. Tvar slov *bez* a *nadšení* musí zůstat zachován. Vzniklé věty musí být gramaticky správné a musí obsahovat přísudek.

---

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
13.1	Z křoví se ozývaly sotva slyšitelné zvuky a kdesi nad námi houkal výr.	☐	☐
13.2	Z okna jsem viděl, že nenasytní holubi vyhnali z krmítka malinké sýkorky.	☐	☐
13.3	K vytčenému cíly vede složitá cesta, ale vynaložené úsilí se nám jistě vrátí.	☐	☐
13.4	Nad novým vysavačem, který dostala k svátku, se nepochopitelně rozplývala.	☐	☐

max. 3 body

14 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (14.1–14.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

14.1 Když nevyneseš odpadky, nepočítej s tím, že půjdeš do kina. _____

14.2 Zítra popros tatínka, ať ti pořídí tu malou kočičku, když ji tak moc chceš. _____

14.3 Vrať mi mou knihu a zamysli se nad tím, jak se k půjčeným věcem chováš. _____

A) V rozkazovacím způsobu jsou užita všechna slovesa v souvětí.

B) V rozkazovacím způsobu je užito pouze první sloveso v souvětí.

C) V rozkazovacím způsobu je užito pouze druhé sloveso v souvětí.

D) V rozkazovacím způsobu je užito první a druhé sloveso v souvětí, třetí sloveso v souvětí užito v rozkazovacím způsobu není.

E) V rozkazovacím způsobu je užito první a třetí sloveso v souvětí, druhé sloveso v souvětí užito v rozkazovacím způsobu není.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 15

TEXT 1

Konečně nastaly prázdniny. Čeká mě hodně výletů, protože moji rodiče milují české památky. Naším bydlištěm je Přelouč, a tak jsme nejprve zamířili na dominantu východočeského Polabí, kterou je hrad Kunětická hora.

Jakmile jsme si koupili lístky, rozevřela se železem pobitá vrata a v nich se objevil náš průvodce. Hned nám začal vyprávět zajímavé historky. Archeologické výzkumy prokázaly, že hradní komplex byl založen již ve 14. století. Za husitských válek patřila Kunětická hora k důležitým strategickým místům horlivých stoupenců husitů.

Po prohlídce jsme poobědvali výtečné ovocné knedlíky, pak jsme se převlékli do plavek a osvěžili se v blízkém rybníku. Na tento den mám krásné vzpomínky!

(*CZVV*)

TEXT 2

Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary množného čísla a označují jimi jak jednu věc, tak více věcí, např. *jedny housle hrály krásně*, *dvoje housle hrály krásně*.

(*CZVV*)

max. 3 body

15 Vypište z TEXTU 1 tři podstatná jména pomnožná.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

3 body

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Oni se ale nebáli ani dospělého. Maryančákův otec tedy celou věc skutečně ohlásil a sám Maryančák pak chodil všude pod dohledem policisty.

B) Kdysi prý žil ve městě hoch, jemuž patřil záhadný hlavolam – ježek v kleci.

C) Vontové šli za ním jako stíny. Přepadali ho na cestě do školy i ze školy. Marně se Maryančák zapřísahal, že tu zprávu rozhlásil jen žertem. Maryančákův otec začal dokonce Vontům vyhrožovat policií.

D) Pak však chlapec náhle zmizel a s ním i jeho tajemství. Nikdo nevěděl, kde ježek v kleci je. Čas od času se sice někdo naparoval, že tu vzácnost našel, ale vždy to byl planý poplach.

E) Za Maryančákem hned přišli Vontové, parta kluků ze Stínadel, s nimiž není radno si začínat. Žádali, aby jim ježka vydal. Maryančák se ale jen smál. A pak to začalo!

F) Jeden z těch chlubilů se jmenoval Maryančák. O jeho nálezu tenkrát mluvilo celé město.

(*J. Foglar, Záhada hlavolamu, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Novákovi chtěli pořídit dětem zvířecího mazlíčka. Vypravili se proto na výstavu psů, kterou pořádaly útulky z blízkého okolí. V areálu proudili davy lidí. Děti se ihned začaly se psy mazlit. Nejvíce se jim zalíbil roztomilý pudlík jménem Tygřík. Náklonnost byla oboustranná. Psík radostně vyskakoval do výšky a Milanovy olizoval ruku. S projevy lásky nezapomněl ani na zbytek rodiny. Padlo jednomyslné rozhodnutí: Tygřík rozšíří jejich dosud čtyřčlennou rodinu.

Než vyrazili domů, přispěli na psí útulky koupí upomínkových předmětů. Maminku zaujaly malované mísy, tatínek objevil nástěnný kalendář s fotografiemi zvířat a děti si vyzdobily oděvi plackami s náměty ze zvířecí říše. Cestou domů rodiče svým dětem připomněli, že je čekají nové povinnosti. Děti slíbily, že zajistí ranní venčení.

(*CZVV*)

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

Nebyla to noc jako obvykle. Panovalo děsivé ticho. Vtom se ozvalo **silné** zadunění.

„Co se děje?“ polekaným hlasem zvolala Muminkova maminka.

„Trochu se rozhýbala ohnivá hora,“ odpověděl Muminkův tatínek.

Vzápětí se údolím přehnala obrovská zpěněná vlna. Muminí dům se zakolébal, rovnováhu však neztratil. Do přízemí ale vnikla voda, proto se celá muminí rodina odebrala do prvního patra. Vyčkávali, co bude **dál**. Brzy ale byli ospalí od šplouchání neklidné vody, a tak se schoulili a usnuli na podlaze. Když se v sedm hodin ráno vzbudili, všichni hned běželi k oknu. Celý svět byl jinačí. Zmizel most, stromy jako by vyrůstaly přímo z vody a z kopců kolem muminího údolí se stalo několik **rozptýlených** ostrůvků.

„A je po ranní kávě,“ řekl zklamaně tatínek. Maminka pohlédla na zatopené schody do přízemí a povzdechla si.

„Mám se potopit pro snídani?“ zeptal se Muminek.

„Nevydržíš tak dlouho bez dechu,“ nesouhlasila s nápadem maminka.

Tatínek pohotově vyvrtal vrtačkou do podlahy díru a zakrátko už se malým otvorem koukali na kuchyni shora. Maminka okouzleně zírala do slabě osvětleného nazelenalého akvária. Na jeho dně byla kamna, nahoře plavaly stolky a židličky. Rozesmála se, neboť tak zvláštní pohled do kuchyně považovala za zábavný.

„Maminko, nemohl bych to přece jen zkusit?“ prosil Muminek.

„No dobrá, ale pořádně se nadechni,“ poučila ho maminka.

Muminek co nejvíc zklidnil dech a pak se potopil do kuchyně. Plaval ke spižírně, otevřel její dveře a nestačil se divit. Voda uvnitř byla zbarvená rozlitým mlékem. Vznášely se tu podivné kousky něčeho, co bývalo džemem. Muminek rychle popadl máselničku a zabalený bochník chleba a zamířil obloukem do salonu pro plechovku s kávou. Pak vyplaval. Ještě nikdy nebyla snídaně tak zajímavá.

(*T. Janssonová, Bláznivé léto, upraveno*)

TEXT 2

Metafora je přenesení pojmenování na základě podobnosti, např. ve spojení *noční obloha byla poseta diamanty* slovo *diamanty* označuje *hvězdy*.

(*CZVV*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Noční otřesy půdy, které předcházely zaplavení muminího údolí, přestaly přesně v sedm hodin ráno.	☐	☐
18.2	Ráno muminí rodina zjistila, že během noci vyrostly v údolí nové stromy.	☐	☐
18.3	Svůj původní postoj k Muminkově nápadu potopit se do zatopené části domu maminka změnila.	☐	☐
18.4	V muminím domě se salon nachází přímo nad kuchyní.	☐	☐

1 bod

19 Které z následujících slov <u>neobsahuje</u> dvojhlásku?

A) koukali
B) poučila
C) obloukem
D) okouzleně

1 bod

20 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje metafora?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) nikdy nebyla snídaně tak zajímavá
B) pohled do kuchyně považovala za zábavný
C) voda uvnitř byla zbarvená rozlitým mlékem
D) zírala do slabě osvětleného nazelenalého akvária

1 bod

21 Ve které z následujících možností má každé slovo jinou předponovou část?

A) obvykle, ospalý
B) zvolat, zpěněný
C) zamířit, zadunění
D) pohotově, polekaný

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

		A	**N**
22.1	Slovo *silný* je v textu užito ve významu *pevný, nepoddajný*.	☐	☐
22.2	Slovo *vzápětí* je v textu užito ve významu *v následujícím okamžiku*.	☐	☐
22.3	Slovo *dál* je v textu užito ve významu *do větší vzdálenosti*.	☐	☐
22.4	Slovo *rozptýlený* je v textu užito ve významu *roztržitý, roztěkaný*.	☐	☐

---

max. 2 body

23 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

23.1 Obě silnice spojující vesnici s městem zaplavily včerejší přívaly prudkého deště.

23.2 V letních měsících se v našem areálu uskuteční mezinárodní soutěž v plavání.

---

1 bod

24 Která z následujících možností obsahuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?

A) vzlykající dítě, odřít si lýtko, blýskavý šperk
B) sychravý podzim, syrový květák, dětský zásyp
C) mylný dojem, promýtat film, přelomený smyčec
D) pyšný panovník, menší sudokopytník, oslnivý třpyt

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Na jihu Číny začala výstavba ekologického města budoucnosti, v němž základním dopravním prostředkem budou elektromobily. Na ploše větší než 100 hektarů vyroste do roku 2020 lesní město určené přibližně pro 30 000 obyvatel. ***** Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin. Počítá se s výsadbou celkem 40 000 stromů a téměř jednoho milionu dalších rostlin přibližně 100 druhů.

(**2**) Tak velké množství rostlin absorbuje v průběhu jednoho roku 10 000 tun oxidu uhličitého a 57 tun dalších látek, které přírodě škodí. Za stejnou dobu rostliny vyprodukují zhruba 900 tun kyslíku. Čínské lesní město by tedy mělo být účinnou zbraní proti znečištění ovzduší v dané oblasti. Mezi očekávané přínosy tohoto projektu lze dále zařadit snížení průměrné teploty vzduchu a zvýšení rozmanitosti živočišných druhů ve městě i jeho okolí. Dřeviny poskytnou přístřeší veverkám a jiným živočichům.

(*milujemedrevo.cz, upraveno*)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) V lesním městě na jihu Číny budou moci žít pouze lidé vlastnící elektromobil.

B) V lesním městě na jihu Číny bude vysazeno celkem 140 000 rostlin včetně stromů.

C) Očekává se, že čínské lesní město bude mít dobrý vliv na kvalitu ovzduší v dané oblasti.

D) Je určeno, že v čínském lesním městě musí být plocha každého hektaru osídlena maximálně 300 lidmi.

1 bod

26 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Zeleň zde bude neoddělitelně spjatá s architekturou.

B) Obytné budovy ve městě budou postaveny výhradně ze dřeva.

C) Projektanti budou pro město navrhovat ojedinělé dřevěné mosty.

D) Moderní centrum města bude obklopeno umělými trávníky se svěží zelení.

max. 3 body

27 Vypište z druhé části výchozího textu tři zájmena.

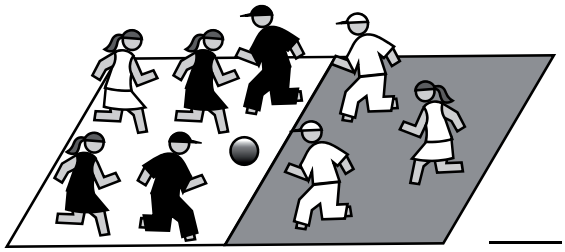
Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

max. 4 body

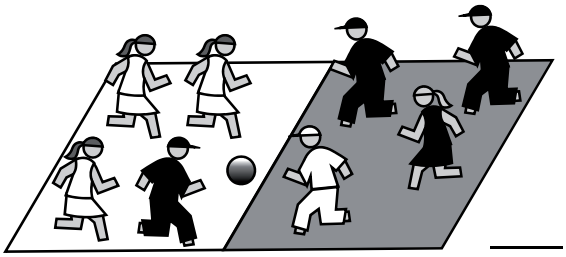
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

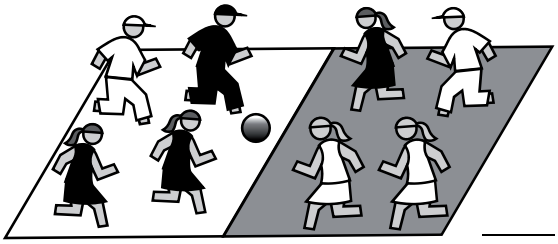
28.1

28.2

28.3

28.4

(*CZVV*)

A) Alespoň tři černí hráči jsou na bílé části hřiště. Na tmavé části hřiště je lichý počet hráčů. V bílém týmu je více dívek než chlapců.

B) Na tmavé části hřiště je lichý počet chlapců. Více než dva černí hráči jsou na bílé části hřiště. V bílém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

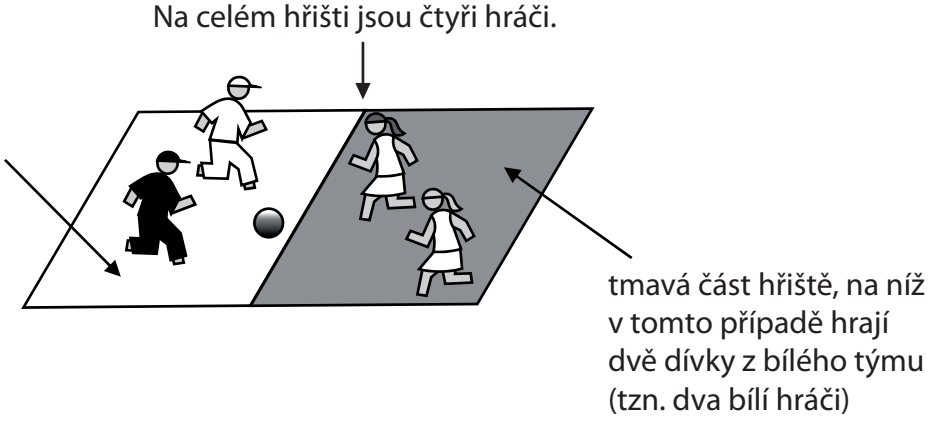
C) Na bílé části hřiště je lichý počet bílých hráčů. Ze všech hrajících dívek je pouze jedna na tmavé části hřiště. V černém týmu je více chlapců než dívek.

D) Alespoň jedna dívka z černého týmu je na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je sudý počet hráčů. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

E) Na bílé části hřiště je lichý počet dívek. Na tmavé části hřiště je lichý počet hráčů. V bílém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

F) Alespoň jeden černý hráč je na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je sudý počet chlapců. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

Vysvětlivky:

ZKONTROLUJTE, ZDA JSTE DO ZÁZNAMOVÉHO ARCHU UVEDL/A VŠECHNY ODPOVĚDI.

JEDNOTNÉ PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY 2019

KLÍČ SPRÁVNÝCH ŘEŠENÍ

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5 B

KÓD TESTU: C5PBD19C0T02

Počet úloh	Celkem	Uzavřených	Otevřených
	28	**22**	**6**

Úloha	Správné řešení	Body
1		**max. 2 body**
1.1	ANO	4 podúlohy 2 b.
1.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
1.3	ANO	2 a méně podúloh 0 b.
1.4	ANO	
2	B	**1**
3	B	**1**
4		**max. 2 body**
4.1	pracovník	1 b.
4.2	šití	1 b.
5	C	**1**
6	C	**1**
7		**max. 2 body**
7.1	NE	4 podúlohy 2 b.
7.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
7.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
7.4	ANO	
8	D	**1**
9	D	**1**
10	B	**1**
11	A	**1**
12		**max. 2 body**
12.1	např. Na zahradě kvete bez.	1 b.
12.2	např. Film vzbudil velké nadšení.	1 b.
13		**max. 2 body**
13.1	ANO	4 podúlohy 2 b.
13.2	ANO	3 podúlohy 1 b.
13.3	NE	2 a méně podúloh 0 b.
13.4	ANO	
14		**max. 3 body**
14.1	C	1 b.
14.2	B	1 b.
14.3	D	1 b.
15	prázdniny, vrata, plavek Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: prázdniny, vrata, knedlíky (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 1 bod	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.

Předmětem autorských práv Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání

16		**3**
1. část	B	
2. část	D	
3. část	F	
4. část	E	
5. část	C	
6. část	A	
	Body lze získat pouze v případě, že všechny části textu jsou seřazeny správně. V ostatních případech bylo přiděleno 0 bodů.	
17	proudily, Milanovi, nástěnný, oděvy Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: proudily, Milanovi, nástěnný, náklonost (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 2 body	**max. 4 body** 0 chyb 4 b. 1 chyba 3 b. 2 chyby 2 b. 3 chyby 1 b. 4 a více chyb 0 b.
18		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
18.1	NE	
18.2	NE	
18.3	ANO	
18.4	NE	
19	B	**1**
20	D	**1**
21	A	**1**
22		**max. 2 body** 4 podúlohy 2 b. 3 podúlohy 1 b. 2 a méně podúloh 0 b.
22.1	NE	
22.2	ANO	
22.3	NE	
22.4	NE	
23		**max. 2 body** 1 b. 1 b.
23.1	přívaly – zaplavily	
23.2	soutěž – se uskuteční	
	Bod lze získat pouze v případě, že je správně určen podmět i přísudek.	
24	C	**1**
25	C	**1**
26	A	**1**
27	které, tohoto, jeho Zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, je považován za chybu. Příklad hodnocení: které, tohoto, jiným (1 slovo nenalezeno, 1 slovo neodpovídá zadání = 2 chyby) → 1 bod	**max. 3 body** 0 chyb 3 b. 1 chyba 2 b. 2 chyby 1 b. 3 a více chyb 0 b.
28		**max. 4 body** 1 b. 1 b. 1 b. 1 b.
28.1	E	
28.2	C	
28.3	B	
28.4	F	
CELKEM		**50 bodů**

Vzhledem k vysoké variabilitě možných žákovských odpovědí na otevřené úlohy neobsahuje tento klíč všechny akceptovatelné odpovědi.

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PBD19C0T02

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

(**1**)
Maria Panna v samé **práci**
a Ježíšek jí nechce spát.
Poklízet, vařit, zašívat si
a ještě k tomu kolíbat.

Hrdlička lítá, samá legrace,
a nechce se jí, mršce, do **práce**.

Durdí se Panna: „Co se máš co smát?
Ježíška budeš kolíbat!“

Kolíbala hrdlička,
kolíbala Ježíška,
sotva zavřel očička,
ulítla mu hrdlička.

Kolíbka se zastavila,
Ježíšek, ten pláče zas,
mlíko z plotny utíkalo,
k **obědu** byl právě čas.

„Ty lajdačko, hned pojď sem,
počkej, my tě přivážem!“

Vzala Panna sametku:
„Ty, ty, poběhlice!“
Uvázala hrdličku
rovnou ke kolíbce.

(**2**)
Oběd už je uvařený
a Ježíšek spinká dál,
neposeda nesměje se,
pásek se jí zařezal.

„Prosím, prosím, svatá Panno,
dej mi trošku zalítat,
já už budu tuze hodná,
přijdu zase kolíbat.

Ježíškovi do kašičky
cukrů, cukrů, cukrů dám,
cukrů, cukrů do hubičky,
řekni: Už se nehněvám!“

Panna v smíchu klopí řasy:
„Kš! Kš! Leť si, pohane!
Za trest však na věčné časy
pásek ti už zůstane!“

(*Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.*)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

	A	N
1.1 Text je ukázkou poezie.	☒	☐
1.2 Jde o ukázku uměleckého textu.	☒	☐
1.3 V poslední sloce první části textu i v poslední sloce druhé části textu se vyskytuje oslovení.	☒	☐
1.4 První sloka druhé části textu se skládá ze dvou sedmislabičných a dvou osmislabičných veršů.	☒	☐

Zdůvodnění

1.1 – pravdivé tvrzení → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii

1.2 – pravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užité v textu jsou příznačné pro umělecký styl

1.3 – pravdivé tvrzení → v poslední sloce první části textu se vyskytuje oslovení *poběhlice*, v poslední sloce druhé části textu se vyskytuje oslovení *pohane*

1.4 – pravdivé tvrzení → první sloka druhé části textu se skládá ze dvou sedmislabičných veršů (*a Ježíšek spinká dál*; *pásek se jí zařezal*) a dvou osmislabičných veršů (*oběd už je uvařený*; *neposeda nesměje se*)

1 bod

2 Které z následujících tvrzení nejlépe odpovídá situaci popsané v <u>první části</u> výchozího textu?

A) Hrdlička ani nezačala plnit úkol, kterým byla pověřena, ačkoli to Marii Panně slíbila.

B) Maria Panna dala najevo, že úkolu, kterým hrdličku pověřila, se hrdlička zhostila ledabyle.

C) Maria Panna předvídala už ve chvíli, kdy hrdličce zadávala úkol, že hrdlička plnění úkolu odloží.

D) Hrdlička už ve chvíli, kdy jí rozzlobená Maria Panna zadávala úkol, rázně odmítla tento úkol splnit.

Zdůvodnění

Situaci popsané v první části výchozího textu nejlépe odpovídá tvrzení uvedené v možnosti B). Maria Panna zadala hrdličce úkol (*Ježíška budeš kolíbat!*), hrdlička ho plnila, ovšem jen chvíli. Maria Panna se proto na hrdličku rozzlobila a nazvala ji lajdačkou (*Ty lajdačko, hned pojď sem.*) – slovo *lajdák* označuje někoho nedbalého, ledabylého.

Tvrzení uvedená v možnostech A), C) a D) výchozímu textu prokazatelně neodpovídají:

- úkol, kterým byla pověřena, hrdlička začala plnit (*Durdí se Panna: „Co se máš co smát? / Ježíška budeš kolíbat!“ / Kolíbala hrdlička / kolíbala Ježíška*);
- při zadávání úkolu Maria Panna nedala najevo, že by očekávala nějaké odložení úkolu, navíc hrdlička plnění úkolu neodložila;
- hrdlička zadaný úkol neodmítla, ale začala ho plnit.

1 bod

3 Které z následujících tvrzení o výchozím textu je pravdivé?

(Posuzované tvary slov jsou ve výchozím textu vyznačeny tučně.)

A) Slovo *oběd* je v textu jednou užito v prvním pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito ve třetím pádě.

B) Slovo *oběd* je v textu jednou užito ve třetím pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito v šestém pádě.

C) Slovo *oběd* je v textu jednou užito ve čtvrtém pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito v druhém pádě.

D) Slovo *oběd* je v textu jednou užito v šestém pádě a zároveň je slovo *práce* v textu jednou užito ve čtvrtém pádě.

Zdůvodnění

Slovo *oběd* je ve výchozím textu užito ve 3. pádě (ke komu, čemu byl čas? – *k obědu*) a v 1. pádě (kdo, co byl uvařený? – *oběd*). Slovo *práce* je ve výchozím textu užito v 6. pádě (v kom, čem je Maria Panna? – *v samé práci*) a v 2. pádě (nechce se jí do koho, čeho? – *do práce*).

max. 2 body

4

4.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>tříslabičné</u>, je příbuzné se slovem PRÁCE a skloňuje se podle vzoru PÁN.

4.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného <u>dvouslabičné</u>, je příbuzné se slovem ZAŠÍVAT a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

(Slova *práce* a *zašívat* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení

4.1 – pracovník

4.2 – šití

---

1 bod

5 Ve kterém z následujících souvětí se <u>nevyskytuje</u> nespisovný tvar slova?

A) Marně doufala, že si rodiče nevšimnou poznámky v žákovský knížce.
B) Vůbec si nevybavil, jaký heslo používá pro přístup do mobilních aplikací.
C) Velmi by si přál, aby od rodičů konečně dostal nějakého zvířecího mazlíčka.
D) Opravdu si myslím, že jseš na tu ústní zkoušku z matematiky dobře připravená.

Řešení

Nespisovné tvary slov jsou v posuzovaných souvětích zapsány červeně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6

> Otec vyslovil dom*nku, že strýc všechno své jm*ní odkáže na dobročinné účely, z čehož jsem se jako jediný upřím* radoval.
>
> (*CZVV*)

1 bod

6 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě/ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě/ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

A) ě – ně – ě
B) ě – ě – ně
C) ně – ě – ně
D) ně – ně – ě

Zdůvodnění

- Slovo *domněnka* je příbuzné se slovem *domnívat se*.
- Slovo *jmění* je příbuzné se slovem *mít*.
- Slovo *upřímně* je příbuzné se slovem *upřímný*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–12

V roce 1847 byl americkému Kongresu předložen návrh na výstavbu první transkontinentální železnice na světě. Měla být spojnicí mezi západním a východním pobřežím USA. Uvažovalo se o třech trasách – jižní, střední a severní. Budoucí prezident Abraham Lincoln prosadil trasu střední, vedoucí středem země. Protože v té době již byla na východě země železniční síť částečně vybudována, hlavním úkolem bylo postavit železniční trať propojující vnitrozemí se západním pobřežím.

Stavba chybějící železniční trati započala 8. ledna 1863 v Sacramentu, městě ležícím na západě USA, a postupovala směrem do vnitrozemí. Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu. Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři. Další překážku představovalo zrádné pohoří Sierra Nevada. Trať zde musela vést náročným terénem ve výšce až 2 100 metrů nad mořem.

V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu. Počáteční kilometry této části trati přibývaly pomalu. Vše se ale změnilo v říjnu s příchodem Grenvilla Dodge. Bez jeho skvělého vedení by dělníci sotva zvládli položit sedmdesát pět kilometrů kolejí za pouhý měsíc.

Cílevědomý projekt měl bohužel i stinné stránky. V prériích vyrostla stanová města pro stavební dělníky. Hlavní zábavou zde byly především hazardní hry. Na **dočasná** obydlí dělníků také **často** útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů. Železné obludy uhánějící prériemi totiž ohrožovaly jejich **tradiční** způsob života. I přes zjevné nesnáze se ale oba úseky k sobě přibližovaly. Stavba železniční trati spojující Sacramento a Omahu byla dokončena 10. července 1869. **Brzy** byly dostavěny i zbývající kilometry železnice, a tak nadšení Američané konečně mohli přejet vlakem celý kontinent.

(*www.ceskatelevize.cz, upraveno*)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

		A	N
7.1	Tři varianty trasy, kudy by mohla vést transkontinentální železnice, předložil americkému Kongresu budoucí prezident Abraham Lincoln.	☐	☒
7.2	Alespoň část železniční trati, která se stavěla ze Sacramenta směrem do vnitrozemí, vedla ve výšce 2 100 metrů nad mořem.	☒	☐
7.3	Prvních sedmdesát pět kilometrů úseku vedoucího z Omahy směrem na západ se postavilo za pouhý měsíc.	☐	☒
7.4	Stavba železniční trati, která propojila města Sacramento a Omaha, trvala více než šest let.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

1 bod

8 Ve které z následujících možností je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy KRAJÍC – KŮRKA?

(Všechna posuzovaná slova pocházejí z výchozího textu. Slova ve správném řešení musí být uvedena v pořadí odpovídajícím dvojici KRAJÍC – KŮRKA.)

A) měsíc – rok
B) vagón – koleje
C) prérie – vnitrozemí
D) kontinent – pobřeží

Zdůvodnění

V možnosti D) je významový vztah mezi prvním a druhým slovem nejpodobnější vztahu mezi slovy *krajíc – kůrka*: krajíc je ohraničen kůrkou (kůrka je jeho součástí), kontinent je ohraničen pobřežím.

V možnostech A), B) a C) jsou mezi dvojicemi jiné významové vztahy:

- *měsíc* je sice jednou z částí *roku* (stejně jako *kůrka* je součástí *krajíce*), pořadí slov však neodpovídá zadání (*rok* není součástí *měsíce* ani není *měsícem* ohraničen);
- *vagón* jezdí po kolejích, *koleje* však nejsou součástí vagónů;
- slovo *prérie* označuje oblast porostlou trávou, slovo *vnitrozemí* označuje území ležící uvnitř pevniny nebo vzdálené od hranice, mezi slovy tedy není žádný významový vztah.

1 bod

9 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se nevyskytuje žádné přídavné jméno měkké?

A) další překážku představovalo zrádné pohoří
B) hlavní zábavou zde byly především hazardní hry
C) v prériích vyrostla stanová města pro stavební dělníky
D) na dočasná obydlí dělníků také často útočili bojovní indiáni

Řešení

Měkká přídavná jména jsou v posuzovaných úsecích výchozího textu zapsána červeně. Přídavné jméno *bojovní* je přídavné jméno tvrdé (tvar přídavného jména *bojovný*).

1 bod

10 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

A) Slovo *předčasný* má opačný význam, než má v textu slovo *dočasný*.
B) Slovo *zřídka* má opačný význam, než má v textu slovo *často*.
C) Slovo *zastaralý* má opačný význam, než má v textu slovo *tradiční*.
D) Slovo *záhy* má opačný význam, než má v textu slovo *brzy*.

Zdůvodnění

- Slovo *dočasný* je v textu užito ve významu *trvající jen určitou dobu*, opačný význam má např. slovo *trvalý*.
- Slovo *tradiční* je v textu užito ve významu *obvyklý, vycházející z tradic*, opačný význam má např. slovní spojení *nerespektující tradice*.
- Slovo *brzy* je v textu užito ve významu *zakrátko, zanedlouho*, opačný význam má např. slovní spojení *za dlouhou dobu*. Slova *brzy* a *záhy* jsou synonymy.

1 bod

11 Která z následujících možností je souvětím?

A) Stavitelé čelili mnohým obtížím, jednou z nich byla doprava materiálu.
B) Vše potřebné, např. kolejnice a vagóny, se muselo přepravovat po moři.
C) Na dočasná obydlí dělníků také často útočili bojovní indiáni, většinou z válečného kmene Siouxů.
D) V červnu roku 1865 byla ve městě Omaha zahájena druhá etapa stavby, a to ze středu kontinentu směrem k Sacramentu.

Zdůvodnění

Jediným souvětím je úsek uvedený v možnosti A), obsahuje totiž dvě slovesa v určitém tvaru (*čelili*, *byla*).

Další posuzované úseky obsahují pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*muselo se*, *útočili*, *byla zahájena*), a jsou tedy větou jednoduchou.

max. 2 body

12

12.1 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo BEZ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

12.2 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo NADŠENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Slova *bez* a *nadšení* jsou ve výchozím textu podtržena. Slova nesmí být použita jako vlastní jména, např. *manželé Nadšení*. Tvar slov *bez* a *nadšení* musí zůstat zachován. Vzniklé věty musí být gramaticky správné a musí obsahovat přísudek.

Zdůvodnění

12.1 Slovo *bez* je ve výchozím textu předložkou. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *bez* užito jako podstatné jméno ve tvaru 1./4. pádu čísla jednotného, např. *Na zahradě kvete bez.*

12.2 Slovo *nadšení* je ve výchozím textu přídavným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *nadšení* užito jako podstatné jméno ve tvaru 1.–6. pádu čísla jednotného nebo 1./2./4./5. pádu čísla množného, např. *Film vzbudil velké nadšení.*

max. 2 body

13 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

		A	N
13.1	Z křoví se ozývaly sotva slyšitelné zvuky a kdesi nad námi houkal výr.	☒	☐
13.2	Z okna jsem viděl, že nenasytní holubi vyhnali z krmítka malinké sýkorky.	☒	☐
13.3	K vytčenému cíly vede složitá cesta, ale vynaložené úsilí se nám jistě vrátí.	☐	☒
13.4	Nad novým vysavačem, který dostala k svátku, se nepochopitelně rozplývala.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *cíl* se skloňuje podle vzoru *stroj* (*ke stroji – k cíli*).

---

max. 3 body

14 Přiřaďte k jednotlivým souvětím (14.1–14.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

14.1 Když nevyneseš odpadky, nepočítej s tím, že půjdeš do kina. _____

14.2 Zítra popros tatínka, ať ti pořídí tu malou kočičku, když ji tak moc chceš. _____

14.3 Vrať mi mou knihu a zamysli se nad tím, jak se k půjčeným věcem chováš. _____

A) V rozkazovacím způsobu jsou užita všechna slovesa v souvětí.

B) V rozkazovacím způsobu je užito pouze první sloveso v souvětí.

C) V rozkazovacím způsobu je užito pouze druhé sloveso v souvětí.

D) V rozkazovacím způsobu je užito první a druhé sloveso v souvětí, třetí sloveso v souvětí užito v rozkazovacím způsobu není.

E) V rozkazovacím způsobu je užito první a třetí sloveso v souvětí, druhé sloveso v souvětí užito v rozkazovacím způsobu není.

Zdůvodnění

14.1 – C)

V rozkazovacím způsobu je užito pouze druhé sloveso v souvětí (*nepočítej*), další slovesa (*nevyneseš, půjdeš*) jsou užita v oznamovacím způsobu.

14.2 – B)

V rozkazovacím způsobu je užito pouze první sloveso v souvětí (*popros*), další slovesa (*pořídí, chceš*) jsou užita v oznamovacím způsobu.

14.3 – D)

V rozkazovacím způsobu je užito první a druhé sloveso v souvětí (*vrať, zamysli se*), třetí sloveso (*chováš se*) je užito v oznamovacím způsobu.

Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti E).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 15

TEXT 1

Konečně nastaly prázdniny. Čeká mě hodně výletů, protože moji rodiče milují české památky. Naším bydlištěm je Přelouč, a tak jsme nejprve zamířili na dominantu východočeského Polabí, kterou je hrad Kunětická hora.

Jakmile jsme si koupili lístky, rozevřela se železem pobitá vrata a v nich se objevil náš průvodce. Hned nám začal vyprávět zajímavé historky. Archeologické výzkumy prokázaly, že hradní komplex byl založen již ve 14. století. Za husitských válek patřila Kunětická hora k důležitým strategickým místům horlivých stoupenců husitů.

Po prohlídce jsme poobědvali výtečné ovocné knedlíky, pak jsme se převlékli do plavek a osvěžili se v blízkém rybníku. Na tento den mám krásné vzpomínky!

(*CZVV*)

TEXT 2

Podstatná jména pomnožná mají pouze tvary množného čísla a označují jimi jak jednu věc, tak více věcí, např. *jedny housle hrály krásně, dvoje housle hrály krásně.*

(*CZVV*)

max. 3 body

15 Vypište z TEXTU 1 tři podstatná jména pomnožná.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

prázdniny, vrata, plavek

3 body

16 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Oni se ale nebáli ani dospělého. Maryнčákův otec tedy celou věc skutečně ohlásil a sám Maryнčák pak chodil všude pod dohledem policisty.

B) Kdysi prý žil ve městě hoch, jemuž patřil záhadný hlavolam – ježek v kleci.

C) Vontové šli za ním jako stíny. Přepadali ho na cestě do školy i ze školy. Marně se Maryнčák zapřísahal, že tu zprávu rozhlásil jen žertem. Maryнčákův otec začal dokonce Vontům vyhrožovat policií.

D) Pak však chlapec náhle zmizel a s ním i jeho tajemství. Nikdo nevěděl, kde ježek v kleci je. Čas od času se sice někdo naparoval, že tu vzácnost našel, ale vždy to byl planý poplach.

E) Za Maryнčákem hned přišli Vontové, parta kluků ze Stínadel, s nimiž není radno si začínat. Žádali, aby jim ježka vydal. Maryнčák se ale jen smál. A pak to začalo!

F) Jeden z těch chlubilů se jmenoval Maryнčák. O jeho nálezu tenkrát mluvilo celé město.

(*J. Foglar, Záhada hlavolamu, upraveno*)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: B)

Druhá část: D)

Třetí část: F)

Čtvrtá část: E)

Pátá část: C)

Šestá část: A)

B) Kdysi prý žil ve městě hoch, jemuž patřil záhadný hlavolam – ježek v kleci. **D)** Pak však chlapec náhle zmizel a s ním i jeho tajemství. Nikdo nevěděl, kde ježek v kleci je. Čas od času se sice někdo naparoval, že tu vzácnost našel, ale vždy to byl planý poplach. **F)** Jeden z těch chlubilů se jmenoval Maryнčák. O jeho nálezu tenkrát mluvilo celé město. **E)** Za Maryнčákem hned přišli Vontové, parta kluků ze Stínadel, s nimiž není radno si začínat. Žádali, aby jim ježka vydal. Maryнčák se ale jen smál. A pak to začalo! **C)** Vontové šli za ním jako stíny. Přepadali ho na cestě do školy i ze školy. Marně se Maryнčák zapřísahal, že tu zprávu rozhlásil jen žertem. Maryнčákův otec začal dokonce Vontům vyhrožovat policií. **A)** Oni se ale nebáli ani dospělého. Maryнčákův otec tedy celou věc skutečně ohlásil a sám Maryнčák pak chodil všude pod dohledem policisty.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 17

Novákovi chtěli pořídit dětem zvířecího mazlíčka. Vypravili se proto na výstavu psů, kterou pořádaly útulky z blízkého okolí. V areálu proudili davy lidí. Děti se ihned začaly se psy mazlit. Nejvíce se jim zalíbil roztomilý pudlík jménem Tygřík. Náklonnost byla oboustranná. Psík radostně vyskakoval do výšky a Milanovy olizoval ruku. S projevy lásky nezapomněl ani na zbytek rodiny. Padlo jednomyslné rozhodnutí: Tygřík rozšíří jejich dosud čtyřčlennou rodinu.

Než vyrazili domů, přispěli na psí útulky koupí upomínkových předmětů. Maminku zaujaly malované mísy, tatínek objevil nástěný kalendář s fotografiemi zvířat a děti si vyzdobily oděvi plackami s náměty ze zvířecí říše. Cestou domů rodiče svým dětem připomněli, že je čekají nové povinnosti. Děti slíbily, že zajistí ranní venčení.

(*CZVV*)

max. 4 body

17 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je <u>pravopisně správně</u>.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*davy*), v koncovce příčestí činného musí být *-y* (*proudily*).
- Slovo *Milanovi* je podstatné jméno, které se skloňuje podle vzoru *pán*, ve 3. pádě čísla jednotného má koncovku *-ovi (pánovi – Milanovi*).
- Slovo *nástěnný* je příbuzné se slovem *stěna* a obsahuje příponu *-ný*.
- Slovo *oděv* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*hrady – oděvy*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 18–22

TEXT 1

Nebyla to noc jako obvykle. Panovalo děsivé ticho. Vtom se ozvalo **silné** zadunění.

„Co se děje?“ polekaným hlasem zvolala Muminkova maminka.

„Trochu se rozhýbala ohnivá hora,“ odpověděl Muminkův tatínek.

Vzápětí se údolím přehnala obrovská zpěněná vlna. Muminí dům se zakolébal, rovnováhu však neztratil. Do přízemí ale vnikla voda, proto se celá muminí rodina odebrala do prvního patra. Vyčkávali, co bude **dál**. Brzy ale byli ospalí od šplouchání neklidné vody, a tak se schoulili a usnuli na podlaze. Když se v sedm hodin ráno vzbudili, všichni hned běželi k oknu. Celý svět byl jinačí. Zmizel most, stromy jako by vyrůstaly přímo z vody a z kopců kolem muminího údolí se stalo několik **rozptýlených** ostrůvků.

„A je po ranní kávě,“ řekl zklamaně tatínek. Maminka pohlédla na zatopené schody do přízemí a povzdechla si.

„Mám se potopit pro snídani?“ zeptal se Muminek.

„Nevydržíš tak dlouho bez dechu,“ nesouhlasila s nápadem maminka.

Tatínek pohotově vyvrtal vrtačkou do podlahy díru a zakrátko už se malým otvorem koukali na kuchyni shora. Maminka okouzleně zírala do slabě osvětleného nazelenalého akvária. Na jeho dně byla kamna, nahoře plavaly stolky a židličky. Rozesmála se, neboť tak zvláštní pohled do kuchyně považovala za zábavný.

„Maminko, nemohl bych to přece jen zkusit?“ prosil Muminek.

„No dobrá, ale pořádně se nadechni,“ poučila ho maminka.

Muminek co nejvíc zklidnil dech a pak se potopil do kuchyně. Plaval ke spižírně, otevřel její dveře a nestačil se divit. Voda uvnitř byla zbarvená rozlitým mlékem. Vznášely se tu podivné kousky něčeho, co bývalo džemem. Muminek rychle popadl máselničku a zabalený bochník chleba a zamířil obloukem do salonu pro plechovku s kávou. Pak vyplaval. Ještě nikdy nebyla snídaně tak zajímavá.

(*T. Janssonová, Bláznivé léto, upraveno*)

TEXT 2

Metafora je přenesení pojmenování na základě podobnosti, např. ve spojení *noční obloha byla poseta diamanty* slovo *diamanty* označuje *hvězdy*.

(*CZVV*)

max. 2 body

18 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

		A	N
18.1	Noční otřesy půdy, které předcházely zaplavení muminího údolí, přestaly přesně v sedm hodin ráno.	☐	☒
18.2	Ráno muminí rodina zjistila, že během noci vyrostly v údolí nové stromy.	☐	☒
18.3	Svůj původní postoj k Muminkově nápadu potopit se do zatopené části domu maminka změnila.	☒	☐
18.4	V muminím domě se salon nachází přímo nad kuchyní.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené v TEXTU 1 příslušnou barvou.

1 bod

19 Které z následujících slov <u>neobsahuje</u> dvojhlásku?

A) koukali
B) poučila
C) obloukem
D) okouzleně

Zdůvodnění

Slovo *poučila* je odvozeno předponou *po-* od slova *učit*, má celkem 4 slabiky: po-u-či-la. Ostatní posuzovaná slova dvojhlásku obsahují: kou-ka-li; ob-lou-kem; o-kou-zle-ně.

1 bod

20 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se nejvýrazněji uplatňuje metafora?

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

A) nikdy nebyla snídaně tak zajímavá
B) pohled do kuchyně považovala za zábavný
C) voda uvnitř byla zbarvená rozlitým mlékem
D) zírala do slabě osvětleného nazelenalého akvária

Zdůvodnění

Metafora se nejvýrazněji uplatňuje v úseku uvedeném v možnosti D): kuchyně zaplavená vodou je pojmenována jako *nazelenalé akvárium*.

1 bod

21 Ve které z následujících možností má každé slovo jinou předponovou část?

A) obvykle, ospalý
B) zvolat, zpěněný
C) zamířit, zadunění
D) pohotově, polekaný

Zdůvodnění

Slovo *obvykle* obsahuje předponovou část *ob-* (slova příbuzná jsou např. nez-vykle, při-vyknout, z-vyk), slovo *ospalý* obsahuje předponovou část *o-* (slova příbuzná jsou např. vy-spalý, u-spat, za-spání).

Ostatní posuzované dvojice slov mají vždy stejnou předponovou část, a to:

- předponu *z-*
  - příklady slov příbuzných ke slovu *zvolat*: za-volat, při-volat, volat
  - příklady slov příbuzných ke slovu *zpěněný*: na-pěněný, vy-pěnit, pěna
- předponu *za-*
  - příklady slov příbuzných ke slovu *zamířit*: na-mířit, ne-mířit, mířený
  - příklady slov příbuzných ke slovu *zadunění*: za-dunět, dunivý, dunění
- předponu *po-*
  - příklady slov příbuzných ke slovu *pohotově*: ne-hotový, po-hotovost, hotový
  - příklady slov příbuzných ke slovu *polekaný*: vy-lekaný, po-lekat, lekavý

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda je pravdivé (A), nebo ne (N).

(Posuzovaná slova jsou v TEXTU 1 vyznačena tučně.)

		A	N
22.1	Slovo *silný* je v textu užito ve významu *pevný, nepoddajný*.	☐	☒
22.2	Slovo *vzápětí* je v textu užito ve významu *v následujícím okamžiku*.	☒	☐
22.3	Slovo *dál* je v textu užito ve významu *do větší vzdálenosti*.	☐	☒
22.4	Slovo *rozptýlený* je v textu užito ve významu *roztržitý, roztěkaný*.	☐	☒

Zdůvodnění

- Slovo *silný* je v textu užito ve významu *mohutný, mocný, velký*.
- Slovo *dál* v textu vyjadřuje *pokračování děje* (co se stane v následujících okamžicích).
- Slovo *rozptýlený* je v textu užito ve významu *na různých místech se vyskytující, roztroušený*.

---

max. 2 body

23 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

23.1 Obě silnice spojující vesnici s městem zaplavily včerejší přívaly prudkého deště.

23.2 V letních měsících se v našem areálu uskuteční mezinárodní soutěž v plavání.

Řešení

23.1 – podmět = přívaly; přísudek = zaplavily

23.2 – podmět = soutěž; přísudek = se uskuteční

---

1 bod

24 Která z následujících možností obsahuje slovo zapsané s pravopisnou chybou?

A) vzlykající dítě, odřít si lýtko, blýskavý šperk
B) sychravý podzim, syrový květák, dětský zásyp
C) mylný dojem, promýtat film, přelomený smyčec
D) pyšný panovník, menší sudokopytník, oslnivý třpyt

Zdůvodnění

Slovo *promítat* není vyjmenované slovo, není ani příbuzné se slovy *mýt* či *mýtit*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 25–27

(**1**) Na jihu Číny začala výstavba ekologického města budoucnosti, v němž základním dopravním prostředkem budou elektromobily. Na ploše větší než 100 hektarů vyroste do roku 2020 lesní město určené přibližně pro 30 000 obyvatel. ***** Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin. Počítá se s výsadbou celkem 40 000 stromů a téměř jednoho milionu dalších rostlin přibližně 100 druhů.

(**2**) Tak velké množství rostlin absorbuje v průběhu jednoho roku 10 000 tun oxidu uhličitého a 57 tun dalších látek, které přírodě škodí. Za stejnou dobu rostliny vyprodukují zhruba 900 tun kyslíku. Čínské lesní město by tedy mělo být účinnou zbraní proti znečištění ovzduší v dané oblasti. Mezi očekávané přínosy tohoto projektu lze dále zařadit snížení průměrné teploty vzduchu a zvýšení rozmanitosti živočišných druhů ve městě i jeho okolí. Dřeviny poskytnou přístřeší veverkám a jiným živočichům.

(*milujemedrevo.cz, upraveno*)

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

A) V lesním městě na jihu Číny budou moci žít pouze lidé vlastnící elektromobil.
B) V lesním městě na jihu Číny bude vysazeno celkem 140 000 rostlin včetně stromů.
C) Očekává se, že čínské lesní město bude mít dobrý vliv na kvalitu ovzduší v dané oblasti.
D) Je určeno, že v čínském lesním městě musí být plocha každého hektaru osídlena maximálně 300 lidmi.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti C) dokládá následující úsek výchozího textu: *Čínské lesní město by tedy mělo být účinnou zbraní proti znečištění ovzduší v dané oblasti.*

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *Na jihu Číny začala výstavba ekologického města budoucnosti, v němž základním dopravním prostředkem budou elektromobily.* → elektromobily budou v čínském lesním městě jedním z hlavních dopravních prostředků, nikoli prostředkem jediným, navíc o tom, že vlastnit elektromobil je nutnou podmínkou pro život v tomto městě, se v textu nepíše.
- *Počítá se s výsadbou celkem 40 000 stromů a téměř jednoho milionu dalších rostlin přibližně 100 druhů.* → v čínském lesním městě se plánuje výsadba více než milionu rostlin.
- *Na ploše větší než 100 hektarů vyroste do roku 2020 lesní město určené přibližně pro 30 000 obyvatel.* → v textu je uvedena plánovaná rozloha čínského lesního města (více než 100 hektarů) a plánovaný počet obyvatel tohoto města (přibližně 30 000), o tom, kolika lidmi musí být osídlena plocha jednoho hektaru, se text nezmiňuje.

1 bod

26 Která z následujících možností nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

A) Zeleň zde bude neoddělitelně spjatá s architekturou.
B) Obytné budovy ve městě budou postaveny výhradně ze dřeva.
C) Projektanti budou pro město navrhovat ojedinělé dřevěné mosty.
D) Moderní centrum města bude obklopeno umělými trávníky se svěží zelení.

Zdůvodnění

Věta *Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin*, která bezprostředně následuje po místě vynechaném ve výchozím textu, obsahuje slovo *totiž*. Toto slovo vždy něco zdůvodňuje nebo vysvětluje, v tomto případě se zdůvodňuje něco, co má souvislost s *fasádami porostlými množstvím dřevin*. Je tedy zřejmé, že na vynechané místo patří věta, v níž je obsažena informace o propojení výstavby města s rostlinami: *Zeleň zde bude neoddělitelně spjatá s architekturou. Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin.*

Možnosti B), C) a D) na vynechané místo prokazatelně nepatří:

- *Obytné budovy ve městě budou postaveny výhradně ze dřeva. Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin.*→ věty na sebe nenavazují, druhá věta není logickým vysvětlením věty první (obytné budovy budou v čínském lesním městě postaveny ze dřeva, protože fasády všech budov budou porostlé dřevinami).
- *Projektanti budou pro město navrhovat ojedinělé dřevěné mosty. Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin.*→ věty na sebe nenavazují, druhá věta není logickým vysvětlením věty první (projektanti navrhnou dřevěné mosty, protože fasády všech budov budou porostlé dřevinami).
- *Moderní centrum města bude obklopeno umělými trávníky se svěží zelení. Fasády všech budov – od bytových domů přes nemocnice až po školy – budou totiž porostlé ohromným množstvím dřevin.*→ věty na sebe nenavazují, druhá věta není logickým vysvětlením věty první (v centru města budou umělé trávníky, protože fasády všech budov budou porostlé dřevinami).

max. 3 body

27 Vypište z <u>druhé části</u> výchozího textu tři zájmena.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

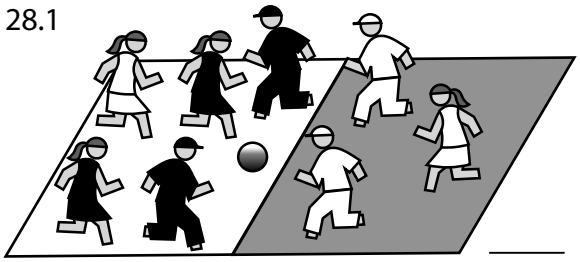
které, tohoto, jeho

max. 4 body

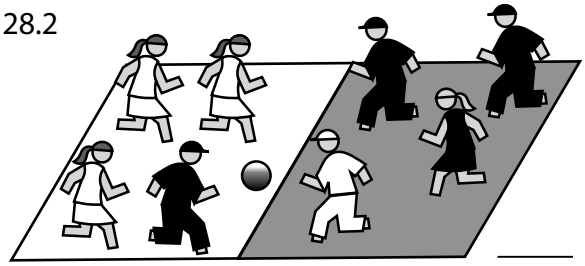
28 Přiřaďte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

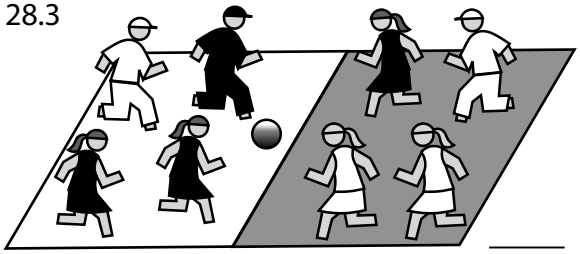
28.1

28.2

28.3

28.4

(*CZVV*)

A) Alespoň tři černí hráči jsou na bílé části hřiště. Na tmavé části hřiště je lichý počet hráčů. V bílém týmu je více dívek než chlapců.

B) Na tmavé části hřiště je lichý počet chlapců. Více než dva černí hráči jsou na bílé části hřiště. V bílém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

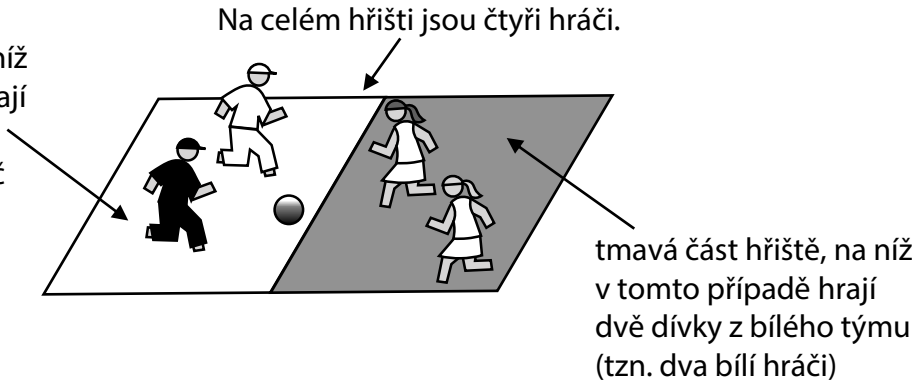
C) Na bílé části hřiště je lichý počet bílých hráčů. Ze všech hrajících dívek je pouze jedna na tmavé části hřiště. V černém týmu je více chlapců než dívek.

D) Alespoň jedna dívka z černého týmu je na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je sudý počet hráčů. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

E) Na bílé části hřiště je lichý počet dívek. Na tmavé části hřiště je lichý počet hráčů. V bílém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

F) Alespoň jeden černý hráč je na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je sudý počet chlapců. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.

Vysvětlivky:

Řešení

28.1 – E)

28.2 – C)

28.3 – B)

28.4 – F)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

Konal(a) zkoušku ☐ Vyloučen(a) ☐ Nepřítomen(na) či nedokončil(a) ☐

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5B

Jméno a příjmení

DIDAKTICKÝ TEST – STRANA 1–2

1	A	N
1.1	☐	☐
1.2	☐	☐
1.3	☐	☐
1.4	☐	☐

	A	B	C	D
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐

4

4.1

4.2

	A	B	C	D
5	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐

7	A	N
7.1	☐	☐
7.2	☐	☐
7.3	☐	☐
7.4	☐	☐

	A	B	C	D
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐

12

12.1

12.2

13	A	N
13.1	☐	☐
13.2	☐	☐
13.3	☐	☐
13.4	☐	☐

14	A	B	C	D	E
14.1	☐	☐	☐	☐	☐
14.2	☐	☐	☐	☐	☐
14.3	☐	☐	☐	☐	☐

15

16

	A	B	C	D	E	F
První část						
Druhá část						
Třetí část						
Čtvrtá část						
Pátá část						
Šestá část						

17

18

	A	N
18.1		
18.2		
18.3		
18.4		

	A	B	C	D
19				
20				
21				

22

	A	N
22.1		
22.2		
22.3		
22.4		

23

23.1

23.2

	A	B	C	D
24				
25				
26				

27

28

	A	B	C	D	E	F
28.1						
28.2						
28.3						
28.4						